

SLOVENSKÉ
KOMORNÉ
DIVADLO

Michal Ditte

n e ž n á

Nadežda Jelušová, Dominik Zaprihač,
Michal Gazdík, Petronela Valentová,
Viliam Hriadel, Dano Heriban

Petronela Valentová, Eliška Nosálová

Slovenské komorné divadlo v Martine uvádza
v slovenskej premiére

Michal Ditte

n e ž n á

dramaturgia: Róbert Mankovecký
scéna: Jozef Ciller
kostýmy: Jana Hurtigová a.h.
hudba: Dano Heriban
réžia: Iveta Ditte Jurčová a.h.

Premiéra: 20. novembra 2009 v Štúdiu SKD.
Druhá premiéra divadelnej sezóny 2009/2010.
531. premiéra Slovenského komorného divadla.

predstavenie vedie: Janka Nosálová
text sleduje: Darina Mázorová

Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Petra Klaudínyho a Mariána Frkáňa realizovali: Mária Brachňáková, Zuzana Jankešová, Marta Kalinová, Nina Malková, Soňa Mušáková, Anna Paulovičová, Juraj Bojnický, Jaroslav Daubner, Dušan Gabona, Miroslav Kopas, Vladimír Kubis, Ján Kurhajec, Marek Marček, Dušan Michalka, Milan Páleš, Róbert Plánka a Dalibor Pročka.

S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Viliam Hriadel,
Dano Heriban

osoby a obsadenie:

Imro, pán v obleku

Michal Gazdík

Žofia, jeho žena

Petronela Valentová

Miloš, ich syn, mŕtvy študent

Dominik Zaprihač

Zoja, ich dcéra, bezradná klaviristka

Nadežda Jelušová

Anton, kotolník s profesorským diplomom

Viliam Hriadel

Kamil, jeho syn, spisovateľ - aktivista

Dano Heriban

Jano, bližšie neurčený príbuzný

Marek Geišberg

Ženích

Ivan Kollár a. h.

Nevesta

Eliška Nosálová a. h.

Nežná... ???

„Nežná revolúcia v novembri roku 1989 zosobňuje pád komunistického režimu. Ako svetlý príklad okolitým krajinám významným spôsobom zviditeľnila vo svete Československo ako vysoko kultivovanú spoločnosť s uvedomelými občanmi a s totalitnou vládou schopnou samoreflexie. Uskutočnil sa prevrat v demokratickú spoločnosť, ktorý nám mohol závidieť celý svet...” - toto je oficiálny pohľad na politický prevrat, takto sa o „Nežnej” učia deti v školách, takto je táto udalosť zaznamenaná v učebniciach histórie. História však píše víťazi. Aká je však skutočná pravda pozadia politických zmien v Európe sa raz možno dozvieme... Dozvieme sa to...? Možno. Hlavní aktéri mlčia. Vytrvalo mlčia. Mlčí Václav Havel. Na otázky súvisiace s pozadím Nežnej revolúcie neodpovedá. Nevšíma si ich. Akoby neexistovali. Nezúčastňuje sa politických debát, odmieta verejné stretnutia bývalých protagonistov novembra. Mlčí i bývalá komunistická nomenklatúra. Jakeš a Biřak pokojne dožívajú svoj život v luxusných vilách, Marián Čalfa patrí medzi prominentných pražských právnikov, Milan Čič vedie kanceláriu prezidenta. Mlčia i Gorbačov a Bush senior, v čase novembra 1989 dvaja najmocnejší muži planéty. Ako to bolo naozaj? Čo sa vlastne vtedy stalo? Novembrové revolučné odhodlanie, uvedomelosť a odvaha študentov, hercov, a napokon všetkých občanov na preplnených námestiach naozaj viedli

k pádu komunizmu alebo išlo len o naplánovaný folklórny program k dopredu dohodnutej zmene režimu? Československo bolo predposlednou krajinou Európy, kde v roku 1989 prebehol politický prevrat. V Poľsku, Maďarsku, Nemecku a Bulharsku to bolo o pár týždňov či mesiacov skôr. Vo všetkých týchto krajinách boli zmeny nenásilné a nežné, všetky krajiny sú na túto morálnu skutočnosť hrdé a cítia sa byť vzorom kultúrnosti a občianskej uvedomelosti. Výnimkou bolo iba Rumunsko, kde sa niekoľko generálov zbláznilo a namierilo zbrane proti vlastnému ľudu.

Priebeh revolúcie dokumentovali takmer všetci vtedajší študenti scenáristiky a dramaturgie na Vysokej škole múzických umení - viem to, pretože som tam práve v tom čase študoval. Každý z nich zbieral materiál s ambíciou napísať o tejto historicky významnej udalosti knihu, divadelný či filmový scenár. Za dvadsať rokov sa však neobjavilo nič, presnejšie nič, čo by stálo za významnejšiu diskusiu, čo by zasiahlo verejnosť, o čom by sa hovorilo. Prečo?

Možno po dvadsiatich rokoch sa začne o „Nežnej“ hovoriť otvorenejšie, a dozvieme sa aspoň časť skutočnej pravdy. Hoci, tak ako pri všetkých spoločenských a politických pohyboch, väčšia časť ostane navždy tajomstvom a celá pravda nikdy neuzrie svetlo sveta.

Róbert Mankovecký

Kalendárium revolúcie

marec 1985 - január 2009

11. marec 1985 - Po smrti Konstantina Černenka zvolili do čela Komunistickej strany Sovietskeho zväzu Michaila Gorbačova. Stal sa tak najmocnejším mužom krajiny, najmocnejším mužom socialistického bloku, jedným z najmocnejších mužov planéty. Vyhlásil dve základné reformy - Perestrojku a Glasnosť. Perestrojka sa týkala ekonomických reforiem zruinovanej sovietskej ekonomiky a Glasnosť slobody prejavu a možnosti otvorenej, verejnej kritiky.

25. marec 1988 - Na bratislavskom Hviezdoslavovom námestí sa uskutočnil protest proti režimu - Sviečková manifestácia. Zhromaždenie za podporu slobody vierovyznania bolo tvrdo potlačené za asistencie vodných diel a ťažkej techniky. Hlavných organizátorov - Jána Čarnogurského, Vladimíra Jukla a Františka Mikloška - predstavitelia policajných orgánov celý deň zadržovali, a znemožnili im tak pripojiť sa k demonštrácii.

20. január 1989 - Vo washingtonskom Bielom dome inaugurovali 41. prezidenta Spojených štátov amerických, Georgea Herberta Walkera Busha.

4. jún 1989 - V Poľsku sa uskutočnili prvé slobodné voľby. Niektoré poľské médiá tieto voľby vtipne označovali ako poloslobodné, pretože na základe politickej dohody mohli nekomunisti získať iba 35 % hlasov v Sejme a 100 % v novovzniknutom Senáte. Opozičná Solidarita, ktorú viedol Lech Walesa, získala 35 % (maximálnu možnú kvótu) v Sejme a 99 % v Senáte.

8. október 1989 - Vďaka reformnému krídlu na čele s Gyulom Hornom a Miklósom Némethom sa rozpustila Maďarská komunistická strana a pretransformovala sa na Maďarskú socialistickú stranu.

23. október 1989 - Maďarský parlament zmenil názov štátu na Maďarskú republiku.

25. október 1989 - Michail Gorbačov v Helsinkách vy-

hlásil, že Sovietsky zväz nebude zasahovať do vnútornej politiky priateľských socialistických štátov a nechá ich ísť vlastnou cestou („Do it their way“).

9. november 1989 - V Berlíne padol Berlínsky múr, ktorý od 13. augusta 1961 rozdeľoval mesto na dve zóny. Padol symbol komunistickej totality, začalo sa zjednotenie Nemecka.

10. november 1989 - V Bulharsku vznikla stranícko-štátna komisia, ktorá mala preskúmať nedostatky režimu Todora Živkova. Výsledky tejto komisie viedli k pádu režimu a k predčasným voľbám.

17. november 1989 - Študenti pražských vysokých škôl usporiadali, tak ako každoročne, pokojnú manifestáciu ako pripomienku päťdesiateho výročia demonštrácie študentov, ktorí protestovali proti zastreleniu študenta medicíny Jana Opletala a proti nacistickej okupácii. Zásah nemeckých policajných zložiek bol extrémne tvrdý - 9 vodcov študentskej demonštrácie popravili, 1 200 účastníkov deportovali do koncentračných táborov.

Študentskú manifestáciu otvoril študent Martin Klíma, po ňom krátko rečnil predstaviteľ Socialistického zväzu mládeže, a potom sa zhromaždenie vydalo na pražský Vyšehrad. Generálny tajomník komunistickej strany Jakeš sa v predvečer manifestácie stretol s ministrom vnútra Kinclom a dohodol, že i napriek protisocialistickým náladám v istej malej skupinke študentov nesmie polícia proti demonštrantom zakročiť.

Na Národnej triede sa dostalo asi 2 000 študentov medzi dva policajné oddiely. Policajné jednotky zadržovali študentov niekoľko hodín, aby napokon mnoho z nich surovo zbili a za asistencie vodného dela a ťažkej techniky pokojnú demonštráciu rozohnali. Podľa nezávislej lekárskej správy zranili 568 študentov.

18. november 1989 - Pražské divadlá vyhlásili týždňový štrajk. Rozšírila sa správa o smrti študenta Martina Šmída.

Nadežda Jelušová, Dominik Zaprihač,
Michal Gazdík, Petronela Valentová,
Ivan Kollár, Eliška Nosálová

19. november 1989 - V pražskom Činohernom klube vzniklo Občianske fórum, v ktorom sa stretli členovia niekoľkých nezávislých iniciatív, väčšinu však tvorili signatári Charty 77. V ten istý deň vzniklo v Bratislave hnutie Verejnosť proti násiliu. Obe organizácie vyslovili základné požiadavky k stranickým a vládnym orgánom, kde predovšetkým žiadali bezodkladné vyšetrenie zásahu policajných jednotiek proti demonštrujúcim študentom, odstúpenie najskorumpovanejších politikov, prepustenie politických väzňov. Na podporu týchto požiadaviek vyhlásili na 27. novembra 1989 generálny štrajk.

20. november 1989 - Väčšina československých vysokých škôl vstúpila do štrajku. Vo veľkej miere sa k nemu pridali i pedagógovia. Na Václavskom námestí v Prahe, rovnako tiež na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave sa vo večerných hodinách objavili prvé stovky demonštrantov. Na bratislavskom zhromaždení prečítal Milan Kňažko požiadavky Občianskeho fóra a Verejnosti proti násiliu. Predsedníctvo ÚV KSČ, Federálna vláda, národné rady i vlády ostro odmietli konfrontačný tón, ktorý „spoločnosti vnucujú isté protisocialistické živly“.

21. november 1989 - Prvá obrovská manifestácia na pražskom Václavskom námestí, na ktorej sa zúčastnilo asi 200 000 občanov. V bratislavskej Umeleckej besede sa konalo stretnutie Verejnosti proti násiliu, kde sformulovali požiadavku zrušenia článku Ústavy o vedúcej úlohe Komunistickej strany v spoločnosti a požiadavku zabezpečenia priestoru pre objektívne informovanie v masovokomunikačných prostriedkoch. Večer sa na Gottwaldovom námestí konala manifestácia, na ktorej sa zúčastnili tisíce študentov.

22. november 1989 - V dopoludňajších hodinách sa pred Justičným palácom v Bratislave zhromaždilo asi 15 000 demonštrantov, ktorí žiadali prepustenie politických väzňov, okrem iných aj Jána Čarnogurského. Vo večerných hodinách sa konala prvá obrovská

manifestácia na námestí SNP v Bratislave. Zúčastnilo sa na nej viac ako 100 000 občanov. Na manifestácii po prvý raz po dvadsiatich rokoch vystúpil Alexander Dubček.

23. november 1989 - Vo večerných hodinách sa konala druhá stotisícová demonštrácia, ktorú v priamom prenose vysielala Slovenská televízia. Podporu študentom, umelcom a VPN vyjadrili mnohé obrovské organizácie a podniky. Podporu vyjadrili tiež všetky ozbrojené zložky štátu, polícia a armáda.

24. november 1989 - V dopoludňajších hodinách vyslovil minister národnej obrany Václavík pripravenosť československej armády riešiť napätú situáciu v štáte. V popoludňajších hodinách sa generálny tajomník ÚV KSČ Miloš Jakeš spolu s celým predsedníctvom vzdali svojich funkcií, v prospech vyriešenia hlbokej celospoločenskej krízy. Vypukli prvé veľké oslavy. V nočných hodinách sa v Slovenskej televízii konal prvý okrúhly stôl, kde Milan Kňažko nazval vpád vojsk do Československa v roku 1968 za hrubé porušenie suverenity štátu.

25. november 1989 - Novým generálnym tajomníkom strany sa stal Karel Urbánek. Občianske fórum vyslovilo nespokojnosť s personálnymi zmenami v predsedníctve Komunistickej strany.

26. november 1989 - ÚV KSS nečakane, bez konzultácií s ÚV KSČ, rozhodol o zrušení článku 4 Ústavy „o vedúcej úlohe strany v spoločnosti“. Keď sa o tom Václav Havel dočítal v Pravde, skonštatoval: „Slováci jsou dál“.

29. november 1989 - Federálne zhromaždenie zrušilo článok 4 Ústavy „o vedúcej úlohe strany v spoločnosti“.

27. november 1989 - Presne na pravé poludnie sa začal generálny štrajk. Takmer všetky podniky a organizácie vstúpili do symbolického generálneho štrajku na podporu požiadaviek Občianskeho fóra a Verejnosti proti násiliu. Asi 20 % pracujúcich občanov sa na štrajku nezúčastnilo.

28. november 1989 - Predstavitelia Občianskeho fóra a Verejnosti proti násiliu sa stretli na rokovaní s predsedom federálnej vlády Ladislavom Adamcom. Vyjadrili mu podporu a poverili ho zostavením vlády národného porozumenia.

30. november 1989 - Na mimoriadnej schôdzi Slovenskej národnej rady odstúpil jej predseda Viliam Šalgovič. Novým predsedom sa stal Rudolf Schuster. Zástupcovia VPN rokovali s predsedom vlády SSR Pavlom Hrivnákom o zrušení štvrtého článku, zrušení štátneho dozoru nad cirkvami a stanovisku k udalostiam z roku 1968.

2. december 1989 - Na Malte sa stretli George Bush a Michail Gorbačov a rokovali o vývoji v stredoeurópskych krajinách.

3. december 1989 - Ladislav Adamec predstavil novú Federálnu vládu národného porozumenia. Po prvý raz mali vo vláde zastúpenie nekomunisti. Vláda vyhlásila vstup vojsk Varšavskej zmluvy v roku 1968 za porušenie priateľských vzťahov suverénnych štátov. Študentské hnutie, Občianske fórum a Verejnosť proti násiliu vyjadrili nespokojnosť so zložením vlády. V ten istý deň Václav Havel v pražskej Mánesovej ulici uistil dvoch vysokých dôstojníkov KGB, že exkomunisti nebudú v novom režime perzekvovaní. Za toto slovné uistenie dostal pozitívne stanovisko sovietskych predstaviteľov k jeho kandidatúre na prezidenta republiky.

6. december 1989 - Na spoločnom zasadnutí Občianskeho fóra a Verejnosti proti násiliu navrhli kandidátov do novej federálnej vlády (za VPN Jána Čarnogurského a Miroslava Kusého), kandidáta na nového predsedu Federálneho zhromaždenia (Alexander Dubček), a tiež spoločného kandidáta na prezidenta republiky, ktorým sa stal Václav Havel.

7. december 1989 - Premiér Adamec podal demisiu. Zostavením vlády poverili Mariána Čalfu. Predsedníctvo ÚV KSČ vylúčilo zo svojich radov Miloša Jakeša a Miroslava Štěpána.

10. december 1989 - Na Pražskom hrade vymenoval prezident republiky Gustáv Husák vládu národného porozumenia pod vedením Mariána Čalfu. V popoludňajších hodinách oznámil Gustáv Husák rezignáciu na úrad prezidenta republiky. V Bratislave sa pri príležitosti Dňa ľudských práv otvoril prvý prechod cez železnú oponu.

22. december 1989 - V Prahe sa vo Valdštejskom paláci uskutočnilo rokovanie rozhodujúcich politických a spoločenských síl v Československu. Zástupcovia KSČ, OF, VPN, študentského hnutia a politických strán zastúpených vo Federálnom zhromaždení sa dohodli na kandidatúre Václava Havla na post prezidenta republiky a zároveň na kandidatúre Alexandra Dubčeka na post predsedu Federálneho zhromaždenia.

25. december 1989 - V Rumunsku bol na trest smrti odsúdený diktátor Ceausescu s manželkou, ktorých obvinili z genocídy vlastného národa.

28. december 1989 - Za poslanca Federálneho zhromaždenia bol kooptovaný Alexander Dubček. V popoludňajších hodinách ho zvolili za predsedu FZ.

29. december 1989 - Federálne zhromaždenie ČSSR jednomyseľne zvolilo za prezidenta republiky Václava Havla.

23. január 1990 - Prezident Václav Havel navrhol vypustiť z názvu štátu slovo „socialistická“. Začala sa vojna o názov spoločnej republiky, tzv. pomlčková vojna, keďže slovenskí politici odmietli pôvodný názov Československo, ktorý navrhol prezident. Výrazné kontroverzie prinieslo i rokovanie o štátnych symboloch. Po troch týždňoch pôsobenia Václava Havla v úrade prezidenta, dva mesiace od začiatku Nežnej revolúcie, sa de facto odštartoval proces rozdelenia spoločného štátu.

29. marec 1990 - Federálny parlament rozhodol, že v Čechách sa bude používať názov štátu Československá republika a na Slovensku Česko-slovenská republika.

Eliška Nosálová, Michal Gazdík,
Ivan Kollár, Dominik Zaprihač,
Petronela Valentová

- 23. apríl 1990** - Názov krajiny sa zmenil na Česká a Slovenská Federatívna Republika.
- 9. jún 1990** - Po viac ako štyridsiatich rokoch sa uskutočnili prvé slobodné voľby. Víťazom volieb na Slovensku sa stala VPN, keď získala 30 % hlasov, na druhom mieste skončilo KDĽ s 20 % hlasov a na treťom SNS s 14 % hlasov.
- 10. jún 1990** - Líder novembrových námestí Ján Budaj neprešiel lustráciami. Z pražského federálneho ministerstva vnútra prišla Koordinačnému centru VPN jednoznačná odpoveď, že Budaj v roku 1979 vedome podpísal spoluprácu so Štátnou bezpečnosťou a pracoval ako agent pod krycím menom „domovník“. Ján Budaj, ktorý mal po voľbách stáť na čele slovenského parlamentu, sa pár minút pred ukončením volieb vzdal kandidatúry a stiahol sa z politickej scény.
- 26. jún 1990** - Do rúk predsedu SNR Rudolfa Schustera zložilo sľub 150 novozvolených poslancov. Novým predsedom SNR sa stal František Mikloško, zostavením vlády poverili Vladimíra Mečiara.
- 3. október 1990** - Spojením Nemeckej demokratickej republiky a Nemeckej spolkovej republiky vznikol jeden štát s názvom Spolková republika Nemecko.
- 3. marec 1991** - V Slovenskej televízii vystúpil Milan Kňažko s tvrdením, že Fedor Gál sa spolu s vedením VPN snaží cenzurovať a obmedzovať v práci predsedu vlády Vladimíra Mečiara. Mečiar s Kňažkom založili platformu Hnutie za demokratické Slovensko. Na ich stranu sa pridala väčšina členov VPN. Parlament koncom marca odvolal Mečiara z funkcie a vyhlásil predčasné voľby.
- 22. jún 1991** - Vladimír Mečiar založil stranu HZDS a stal sa jej predsedom.
- 1. september 1991** - Na základe zákona 92/1991 sa začalo prvé kolo kupónovej privatizácie.
- 10. december 1991** - Po rozhodnutí vlády o konverzii zbrojárskej výroby sa pretransformovali ZŤS Turčianske strojárne v Martine na množstvo malých dcérskych firiem, z ktorých väčšina skončila o pár

rokov v konkurze a následnej likvidácii. Konverzia zbrojného priemyslu priniesla Slovensku okolo 100 000 nezamestnaných. V mene nežnosti uvoľnilo Slovensko svetové trhy v zbrojnom priemysle Spojeným štátom, Francúzsku, Veľkej Británii a Rusku.

25. december 1991 - Na funkciu prezidenta ZSSR rezignoval Michail Gorbačov. ZSSR zmizol zo svetovej mapy.

24. jún 1992 - Po víťazných predčasných voľbách sa Vladimír Mečiar opäť stal predsedom vlády SR. VPN po volebnom fiasku definitívne zanikla.

1. september 1992 - Národná rada Slovenskej republiky slávnostne prijala Ústavu Slovenskej republiky.

1. január 1993 - Rozdelením Českej a Slovenskej Federatívnej republiky vznikli dva samostatné štáty: Česká republika a Slovenská republika.

11. máj 2002 - Vo švédskom Göteborgu získalo Slovensko titul majstrov sveta v ľadovom hokeji. Po neúspešných trinástich rokoch sa vrátil na slovenské námestia pocit eufórie a spolupatričnosti, ktorý sa veľmi podobal na Nežnú revolúciu.

1. máj 2003 - Svoju činnosť zahájil Ústav pamäti národa. Jeho prvým predsedom sa stal Ján Langoš.

1. máj 2004 - Slovensko sa stalo členom Európskej únie.

16. jún 2005 - Denník Sme uverejnil rozhovor s vrcholným predstaviteľom VPN Fedorom Gálom. Gál tvrdil, že o Budajovej zložke v archívoch ŠtB vedel už v marci 1990, teda tri mesiace pred prvými slobodnými voľbami. Ján Budaj následne reagoval na Gálove vyjadrenie slovami: „Kto čo i len trochu rozumie politike, vie, čo značí, ak môj kolega z hnutia VPN zatajil existenciu záznamu ŠtB k mojej osobe v dobe, keď som vstupoval na kandidátku VPN. Sácal tým mňa aj celú VPN do priepasti.“

21. december 2007 - Slovensko sa stalo členom Schengenského priestoru.

1. január 2009 - Slovensko sa stalo členom eurozóny.

spracoval Róbert Mankovecký

Ján Langoš sa v roku 2006, len pár mesiacov pred tragickou smrťou, zúčastnil verejnej diskusie, kde po prvý raz zazneli nové súvislosti a skutočnosti o Nežnej revolúcii.

V prvej polovici 80. rokov hlavy troch mocností (Reagan, Kohl, Gorbačov) uzavreli dohodu o zjednotení Nemecka, ktorá bola postavená na tom, že sa to neudeje násilným spôsobom. Nemci sa zaviazali, že nebudú brať na zodpovednosť východonemeckých komunistov za zločiny, ktoré spáchali v NDR. Tento postup sa preniesol aj do ostatných krajín (Československo, Poľsko a Maďarsko): komunistická strana odovzdala politickú moc pod podmienkou, že nebude braná na zodpovednosť. To však nebolo domyslené. Boli sme Západom hodení do situácie, kde síce komunisti odovzdali politickú moc, ale vzápätí prevzali moc ekonomickú. A zostali v štátnej správe...

Václav Havel, predstaviteľ disentu spreď roka 1989, bol zvolený za prezidenta komunistickým federálnym zhromaždením. Tam začala tá závislosť na komunistoch. Prezident mal vydať dekréty, a dekrétmi rozpustiť Federálne zhromaždenie a národné rady, ďalším dekrétom mal zakázať komunistickú stranu a zakázať členom komunistickej strany kandidovať v nových voľbách. Čiže mal urobiť to, čo urobil Beneš po vojne, keď obnovil Československo dekrétmi. Toto bolo potrebné urobiť aj v roku 1989. No nebolo to možné, pretože s komunistami už bola uzavretá dohoda, a teda nebudú perzekvovaní. Prvé roky síce priniesli niekoľko zákonov, ktoré sa snažili vysporiadať s komunistickou minulosťou, ale tie riešili len reštitúciu, teda odškodnenie obetí. Bolo však potrebné aj potrestanie vinníkov.

Záznam z diskusie: internetové noviny Postoy.sk

Pane Havle,

přečetl jsem si pozorně Vaši řeč před Městským soudem v Praze dne 14. prosince 1993. K Vašemu expozi se vyjádřil i pan John Bok, ale Váš projev z 1. ledna 1994 mne přiměl k tomu, abych se otevřeným dopisem k této situaci vrátil.

Domníval jsem se, že nás spojuje společná myšlenka odporu ke stávajícímu režimu. Byl jsem vděčen Vám a Vaším přátelům, že jste po letech mrtvolné normalizace našli odvahu říci své názory. Byl jste mně myšlenkově blízký, považoval jsem Vás za morálně čistého a statečného člověka. Proto jsem se přidal na Vaši stranu, proto jsem po propuštění z vězení podepsal Chartu 77.

13. prosince 1989 jste vyslal své emisary do Valdštejnského paláce, kde Vaším jménem jednali se zástupci KSČ, které vedl tehdejší nejvyšší svazák Mohorita. Tam byla dohovořena zrada na našich národech. Vám byl přislíben úřad prezidenta ČSSR a Vy jste za to slíbil nedotknutelnost a nepostižitelnost komunistických zločinců a zachování status quo ve vnitru a v armádě. Tento fakt později potvrdil i svým dopisem velvyslanec Slánský jr., kterého jste neprodleně vyslal a dosud ponechal v Moskvě. Vaši valdštejnoskopalácoví emisaři se všichni do jednoho dočkali dobrých, zasloužených, ale i rozhodujících míst ve státní správě. Nejvíce na ministerstvu zahraničních věcí, později přímo u Vás, na Hradě, jako výraz Vašich díky za Vaše prezidentské zvolení. Přestože o této

hanebnosti byly přineseny důkazy a byl jste vyzván, abyste se k nim přiznal nebo zaujal své stanovisko, zahalil jste se mlčenlivostí. Anebo se považujete za člověka, který není povinen se ze své činnosti nikomu zodpovídat. Jako příklad bych chtěl uvést některé ze zahraničních cest, které Vás usvědčují z prohanosti. Byl jste v Mexiku a prohlašoval jste, že odtud dostaneme ropu. Je to stejné bláznovství jako Dubčekův dovoz uhlí z Austrálie. Byl jste v Nicaragui a tvrdil jste, že vymůžete dluhy. A tak bych mohl pokračovat. Vyjel jste na Jižní město a pomlouval zdejší „králíkárnou“. Nic se však za Vašeho panování nezměnilo. Jen to, že teď se nestaví vůbec nic a lidé nemají kde bydlet. S velkou slávou jste si držel nos nad hrůzami severních Čech. Všechno jste správně zkritizoval, přednesl jste své demagogické názory, ale nestalo se nic. Spíše je to horší, protože bývalý komunista Dlouhý pokračoval v ničení dalších obcí, ačkoliv jste prohlašoval opak.

Zbyněk Čeřovský, politický spoluvážen a priateľ Václava Havla v otvorenom liste z roku 1994 (Mladá Fronta Dnes, 6/1994)

Miroslav Dolejší (1931 - 2001), český politický vězeň a publicista, je autorom štúdie Analýza událostí 17. listopadu 1989, podľa ktorej bola Nežná revolúcia dopredu pripraveným odovzdaním moci medzi komunistickou tajnou službou a špičkou disentu. Z jeho štúdie uvádzame časť, ktorá osvetľuje priebeh policajného zásahu.

Správa Vyšetrovacej študentskej komisie:

a) Približne dve hodiny pred príchodom sprievodu na Národnú triedu bola zastavená premávka električiek v oboch smeroch. Dopravný podnik teda musel dostať príkaz už najmenej tri hodiny predtým. Národná trieda bola vyprataná a ľudoprázdna.

b) Pohotovostné jednotky boli vo vedľajších uliciach asi tri hodiny pred začiatkom manifestácie.

c) Asi jednu hodinu pred príchodom demonštrantov boli pozamykané všetky vchody do budov na Národnej triede.

d) Zásahová jednotka dostala o 10.30 hod. telefonický rozkaz k okamžitému návratu do útvaru (približne 8 hodín pred nasadením), t. j. asi 4 hodiny pred začiatkom manifestácie. Po príchode k útvaru bola vyhlásená pohotovosť. Keď čata nastúpila v maskovacích uniformách pripravená na zásah, dostala rozkaz použiť vychádzkové t. j. červené baretý. Od 13.45 hod. prebehla na Bartolomejskej ulici inštruktáž čaty troma dôstojníkmi ŠtB. o detailoch zásahu, v tom čase sa demonštrácia práve začínala. V inštruktáži sa podrobne zoznámili o uzavretí Národnej triedy a použití ťažkej techniky.

Miroslav Dolejší: Analýza 17. novembra a zmien vo východnej Európe v roku 1989 (týždenník Politika, 14/1991)

Nadežda Jelušová, Dominik Zaprihač,
Michal Gazdík, Petronela Valentová,
Ivan Kollár, Eliška Nosálová

Iveta Ditte Jurčová

Režisérka a umelečká šéfká Divadla Pôtoň, autorka mnohých vzdelávacích projektov v oblasti divadelného umenia. Absolvovala divadelnú réžiu na VŠMU v Bratislave v ročníku Juraja Nvotu. Lektorovsky viedla divadelné workshopy pre Asociáciu

Divadelná Nitra, Národné osvetové centrum, Divadlo Pôtoň, pre otvorený kultúrny priestor Stanica Žilina - Záriečie a v rámci festivalu Dotyky a Spojenia 2009 realizovala festivalový projekt Nežná. Od roku 2002 pôsobí aj ako metodička pre divadlo na Národnom osvetovom centre a od roku 2008 vyučuje hereckú tvorbu na Súkromnom konzervatóriu v Nitre. Okrem Divadla Pôtoň spolupracovala s Mestským divadlom Zlín, Mestským divadlom Bratislava, Bábkovým divadlom Žilina a Bábkovým divadlom na Rázcestí v Banskej Bystrici.

Charakteristickým znakom réžie Ivety Ditte Jurčovej je oscilovanie medzi realizmom a silným zveličením. Jej svet je tzv. groteskná realita; do - na prvý pohľad obyčajnej - situácie vnáša moment prekvapenia, hyperbolu, ktorá posunie vnímanie do celkom novej roviny. Jej inscenácie nepátrajú po všeobecných pravdách. Pretavuje do nich samu seba, svoje skúsenosti a predovšetkým názory.

Michal Ditte

Dramatik a dramaturg. Absolvoval divadelnú dramaturgiu na VŠMU v Bratislave v ročníku Juraja Nvotu. Dramaturgicky spolupracuje s režisérkou Ivetou Ditte Jurčovou a Divadlom Pôtoň. Pôsobil ako lektor workshopu dramatického písania

Fabula Rasa, ako lektor workshopu EduArt, porotca prehliadok amatérskeho divadla, lektor workshopu kreatívneho písania New writing - dramaticky mladí a ako redaktor časopisu Javisko. V súčasnosti pôsobí aj ako projektový manažér festivalu Scénická žatva a koordinátor súťaže o Cenu Jera.sk za najlepší autor-ský text roka.

Vo svojej literárnej tvorbe adaptuje známe klasické literárne predlohy, ale zaoberá sa aj výsostne aktuálnymi témami. Zdanlivo všedné situácie sa v jeho hrách mnohonásobne vrstvia, skutočné sa strieda s imaginárnym, objavujú sa v nich prvky magického realizmu a často je v nich dominantnou postavou silný ženský charakter. Jeho hry boli ocenené v rôznych súťažiach súčasnej slovenskej drámy a inscenované na viacerých divadelných scénach na Slovensku.

Eliška Nosálová, herečka, dáma s neopakovateľným šarmom a eleganciou, poetka a divadelníčka je už šesťdesiat rokov neodmysliteľnou súčasťou nášho hereckého súboru. Po prvý raz sa martinskému publiku predstavila v sezóne 1949/1950 v inscenácii A. N. Ostrovského *Nemá kocúr večne hody* v réžii Dezidera Jandu.

Ivan Kollár, Eliška Nosálová

Marek Geišberg, Viliam Hriadel

generálny partner

**SLOVEN
SPORI**

NSKÁ Š
TELŇA

VŠADE DOBRÉ,
DOMA NAJLEPŠIE

Vychutnajte si divadelnú sezónu s pivom **Martiner**

SKANSKA

University of Oxford

knížnica Lincoln College, Oxford

Kam to chceš dotiahnuť ty?

Nadácia Tatra banky je tu pre všetkých, ktorí sa chcú stále zlepšovať, vzdelávať a v živote niečo dosiahnuť. Prostredníctvom programov a grantov Nadácie Tatra banky prinášame nové inšpiratívne stretnutia s výnimočnými ľuďmi, podporujeme najlepších študentov a vytvárame atraktívne príležitosti na zvyšovanie kvality vzdelania. Ak chcete na sebe pracovať a rozvíjať sa v tom, v čom ste naozaj dobrí, my vás veľmi radi podporíme.

ideme za najlepšími

www.nadaciatatrabanky.sk

RAJEC®

PRÍJEMNÝ DIVADELNÝ ZÁŽITOK VÁM PRAJÚ

SENSING THE DIFFERENCE

TPD ★ ★ ★
EURONICS ★ ★ ★

BRATISLAVA, Farského 26, tel.: 02/625 255 11; **Žilina**, Prielohy 1012, tel.: 041 700 10 35; **Liptovský Mikuláš**, OD Prior-Stred, tel.: 044/562 16 74; **Lučenec**, OD Prior-Stred, tel.: 047/433 33 32; **Martin**, OD Prior-Stred, SNP 2, tel.: 043/423 78 00; **Zvolen**, Lieskovská cesta 2479, tel.: 045/540 18 45; **Žiar nad Hronom**, OD Prior-Stred, tel.: 045/673 22 89
www.tpd.sk

Spa & Aquapark®

SPA&AQUAPARK Turčianske Teplice

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s.
ul. SNP 519, 039 12 Turčianske Teplice, tel: 043/4913 460, -463, -865
e-mail: spamanager@therme.sk; marketing@therme.sk

Vaše miesto oddychu!

**Využite naše špeciálne ponuky a doprajte si pár chvíľ oddychu a vodnej zábavy!
Viac informácií nájdete na našej webovej stránke.**

www.therme.sk

aquapark.therme.sk

dcp
TIMBER

DCP timber
Dúbravcova 1
03601 Martin

tel: 043-4300 421
fax: 043-4300 422

www.dcp.sk
www.dcptimber.eu

**SLOVENSKÝ
VÝROBCA
KVALITNÉHO
STAVEBNÉHO
REZIVA**

Píla Martin
Píla Podbiel

showroom Apollo Business Center Bratislava / production Poprad

partner inscenácie Nežná

NOVÝ MARTIN

atraktívna adresa

www.novymartin.sk

divadlo podporili

Viena international

EIN UNTERNEHMEN DER REJLEK METAL & PLASTICS GROUP

 MADE IN SWITZERLAND

nahrin

Stahl
cestovní agentúra

GGB

BEARING TECHNOLOGY

MODEL

divadlo podporili

JHS s.r.o.
036 01 MARTIN

JHS s. r. o., Thurzova 16
036 01 Martin
tel.: 422 26 28, FAX: 430 83 11
e-mail jhs@jhs.sk

 bilbao®
INVESTMENTS

FATRA-GLOBAL
Dovoz kvalitných vín z Francúzska

martinus.sk

divadlo podporili

OKI
PRINTING SOLUTIONS

Gema s.r.o.

Kvetinové koše na premiéru venovala

ZÁHRADA - KVETINÁRSTVO

mediálni partneri

.týždeň

DENNÍK
SME

TURČIANSKE NOVINY

MY

euroAWK

vlmedia
reklamná agentúra

PATRIOT
SLOVENSKÁ SPRÁVODAJSKÁ TELEVÍZIA

Zoznam.sk

Informačný systém Turca
www.turiecinfo.sk

mójMartin.sk
www.mojmartin.sk

Program k inscenácii **Nežná**
zostavil: **Róbert Mankovecký**
zodpovedná redaktorka: **Monika Michnová**
foto: **Braňo Konečný**
fundraising a reklama: **Soňa Buckulčíková**
vizuál inscenácie, layout bulletinu: **Ivan Bílý**
tlač: **P+M Turany**
cena: **1 € / 30 Sk**

Slovenské komorné divadlo

Divadelná 1, 036 80 Martin
Tel.: 043/ 422 40 98 (spojovateľ)
www.divadlomartin.sk

riaditeľ: **František Výrostko**

umelecký šéf: **Peter Gábor**

šéf výpravy: **Jozef Ciller**

Zriaďovateľom Slovenského komorného divadla
je Žilinský samosprávny kraj.

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

pripravujeme...

Molière

Mizantrop

premiéra: 5. februára 2010

Po Shakespearovom Macbethovi pribudne do repertoáru martinského divadla ďalšia veľká klasika - Molièrov **Mizantrop**. Režisér Roman Polák sa po úspešnej inscenácii Čechovovho Ivanova po niekoľkých rokoch vráti k dramatikovi Molièrovi, ktorého tri hry režíroval v Slovenskom komornom divadle pred niekoľkými rokmi: po Don(e) Juan(e) z roku 2001 nasledovala inscenácia Striptíz Tartuffe (2002) a nakoniec Úbohý lakomec (2003). Roman Polák sa pod všetky tri spomínané inscenácie podpísal nielen ako režisér, ale tiež ako upravovateľ predlohy. V prípade **Mizantropa** nepovažujeme za potrebné Molièrove verše prepisovať - jeho hra o pokrytectve v spoločnosti je aktuálna v každej dobe. Naša inscenácia sa však predsa len pokúsi o aktualizáciu, a to v zmysle hľadania odpovede na otázku, kto je **Mizantropom** v súčasnosti, resp. kto by ním v dnešnej dobe mohol byť. Možno dnes odmietavý postoj k spoločnosti považovať za autentický a uveriteľný, alebo ide len o ďalšiu z mnohých póz, ktoré tak často okolo seba pozorujeme?

Monika Michnová

